

**Stockholms
stad**

Hässelbygårdsskolans

Likabehandlingsplan

(Plan mot diskriminering och kränkande behandling)

Verksamhetsformer som omfattas av planen:

Förskoleklass, grundskolan, grundsärskolan och skolbarnomsorgen

Läsår: 2015/16

Innehåll

Grunduppgifter.....	4
Verksamhetsformer som omfattas av likabehandlingsplanen.....	4
Ansvarig för planen	4
Vår vision	4
Planen gäller läsår 2015/16.....	4
Elevernas delaktighet.....	4
Vårdnadshavarnas delaktighet.....	5
Personalens delaktighet	5
Förankring av planen.....	5
Utvärdering.....	6
Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats.....	6
Årets plan ska utvärderas senast.....	6
Beskriv hur årets plan ska utvärderas	6
Ansvarig för att årets plan utvärderas.....	6
Främjande och förebyggande arbete.....	7
Religion och/eller annan trosuppfattning	7
Främja likabehandling oavsett sexuell läggning.....	8
Främja likabehandling oavsett funktionsnedsättning	8
Främja likabehandling oavsett ålder	9
Främja likabehandling oavsett kön eller könsidentitet.....	10
Främja likabehandling oavsett etnisk tillhörighet.....	11
Aktivt motarbeta kränkande behandling	12
Kartläggning.....	13
Kartläggningsmetoder	13
Hur personalen har involverats i kartläggningen	13
Resultat och analys.....	13
Rutiner för akuta situationer	14
Policy	14
Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling.....	14
Personal som elever och föräldrar kan vända sig till.....	14
Trygghetsgruppen	14
Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever.....	14
Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal	15
Rutiner för uppföljning.....	15

Rutiner för dokumentation	15
Ansvarsförhållande.....	15
Begrepp	16
Diskriminering	16
Direkt diskriminering.....	16
Indirekt diskriminering	16
Trakasserier och kränkande behandling	16
Kränkande behandling.....	16
Sexuella trakasserier	17
Repressalier	17
Diskrimineringsgrunder	18
Kön.....	18
Könsidentitet eller könsuttryck.....	18
Etnisk tillhörighet	18
Religion eller annan trosuppfattning	19
Funktionsnedsättning.....	19
Sexuell läggning	19
Ålder	20

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av likabehandlingsplanen

Förskoleklass, grundskolan, grundsärskolan och skolbarnomsorgen

Ansvarig för planen

Rektor Martin de Ron

Vår vision

På vår skola ska ingen elev bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling. Mobbning, diskriminering eller kränkningar på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning ska inte förekomma på Hässelbygårdsskolan. Skolans likabehandlingsplan skall vara känd av alla och vara allas ansvar.

Arbetet mot mobbning, diskriminering eller kränkningar skall aktivt pågå i alla skolans verksamheter och vi strävar efter att ha ett normkritiskt förhållningssätt.

Vi ska aktivt arbeta för att:

- främja förståelsen för andra människor
- ingen i skolan ska utsättas för trakasserier eller annan kränkande behandling
- motverka tendenser till trakasserier eller annan kränkande behandling
- bemöta främlingsfientlighet och intolerans med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser
- bemöta situationer där trakasserier och annan kränkande behandling förekommer med akuta åtgärder
- undervisning, läromedel samt skolans fysiska och psykosociala miljö inte direkt eller indirekt diskriminerar något barn eller elev

Planen gäller läsår 2015/16

Likabehandlingsplanen gäller från 2015-12-01 till 2016-11-30.

Åtaganden/främjande arbete innehåller samma punkter som tidigare år. Förändring tar tid.

Elevernas delaktighet

Elevrådet ska ta upp Likabehandlingsplanen en gång per år. Synpunkter skall lämnas till Trygghetsgruppen.

Likabehandlingsplanen är ett långt och omfattande dokument och för att göra det lättillgängligt för fler finns en förkortad version som heter *Alla skall behandlas lika*.

Som elev på Hässelbygårdsskolan ska du kunna känna dig trygg och trivas. Du är viktig i vårt arbete att skapa en trivsam skola. Det är viktigt att du kontaktar någon i personalen om du känner dig utsatt för diskriminering eller annan kränkande behandling.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Skolans föräldraförening skall vara insatt i Likabehandlingsplanen. Synpunkter lämnas till skolledningen.

Det är också viktigt att du som vårdnadshavare är insatt i likabehandlingsplanen. Läs den gärna tillsammans med ditt barn.

Det är viktigt att du som vårdnadshavare kontaktar någon i personalen om du misstänker att ditt eller någon annans barn utsätts för kränkande behandling.

Personalens delaktighet

Enligt skolans kvalitetshjul går likabehandlingsplanen igenom (i sin helhet) i arbetslagen varje vårtermin. Synpunkter lämnas till Trygghetsgruppen för årlig revidering. Under 2016 har vi som målsättning att dela upp områden i de främjande insatserna med någon punkt varje månad. På så vis hoppas vi att vi lyckas göra likabehandlingsplanen till ett mer levande dokument.

Förankring av planen

Likabehandlingsplanen går igenom i arbetslagen i början av varje läsår.

Ny personal får information om likabehandlingsplanen av skolledningen.

Lärare i respektive arbetslag ansvarar för att informera om och diskutera likabehandlingsplanen med sina elever vid läsårsstarten.

Vid klassråden är likabehandlingsarbetet en stående punkt. Synpunkter lämnas vidare till Trygghetsgruppen eller Elevråd.

Föräldrarna får information om Likabehandlingsplanen vid föräldramöte i början av varje läsår.

För att ytterligare sprida information och kunskap om Likabehandlingsplanen har en lättläst version skapats som kallas "Alla skall behandlas lika", den sitter uppe i alla klassrum.

Hemspråklärare går igenom "Alla ska behandlas lika" med sina elever.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Likabehandlingsplanen för 14/15 har inte utvärderats med trivselenkät som varit brukligt tidigare år. Det kommer att återupptas under innevarande år.

Trivsel och trygghet har varit en punkt på utvecklingssamtalen under såväl höst- som vårtermin. Det eleverna lyft där har förts vidare till EHT och/eller Trygghetsgrupp och skolledning och åtgärder har tagits efter hand.

Årets plan ska utvärderas senast

Sammanställningen av utvärderingen av likabehandlingsplanen skall göras senast 2016-11-30. Planens olika åtaganden kommer att utvärderas löpande.

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

De åtaganden som finns i likabehandlingsplanen ska gås igenom, ett i taget, då elevråden träffas. På samma sätt kommer det att lyftas i arbetslagen och i skolledningen. Synpunkter lämnas till Trygghetsgruppen, som arbetar fram en ny likabehandlingsplan i november 2016.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor Martin de Ron

Främjande och förebyggande arbete

Område

Religion och/eller annan trosuppfattning

Mål

Ingen ska känna sig kränkt på grund av sin religion.

Eleverna ska ha kännedom om religionsfrihet och vad detta innebär samt känna till olika religioner.

Alla vårdnadshavare ska med samma förtroende kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra religiösa åskådningen.

Uppföljning

Fråga i föräldraenkäten.

Utvärderas med eleverna i samband med religionsundervisningen och i tivselenkäten.

Insats

Vi uppmärksammar fester och traditioner som är knutna till de stora världsreligionerna som till exempel Eid-al-fitr, jul, påsk, ramadan, Eid-Al-adha mm. Vi kommer också att presentera alternativa fester och seder utan anknytning till religion. Exempel: Nowros (eldfest), Halloween, Lucia, FN-dagen.

Ansvarig

Husmor, Fritids, Klasslärare, SO-lärare

Datum när det ska vara klart

Pågår under året eftersom traditionerna är utspridda över året. Klart 2016-11-30

Område

Främja likabehandling oavsett sexuell läggning

Mål

Eleverna ska ha kännedom om och känna acceptans inför att människor har olika sexuell läggning. Ingen skall känna sig kränkt på grund av sin sexuella läggning.

Uppföljning

Trivselenkät

Insats

Kontinuerligt diskutera frågan i undervisning samt arbeta för att ge normkritiska exempel.

I diskussioner med elever prata öppet om människor med olika sexuell läggning och alla människors lika värde. Böcker som rör HBTQ ska finnas tillgängligt på skolbiblioteket. Besök på ungdomsmottagningen i årskurs 7. Temadag

Ansvarig

All personal

Datum när det ska vara klart

2016-11-30

Område

Främja likabehandling oavsett funktionsnedsättning

Mål

Målet är att följa barnkonventionen som innebär att alla barn är olika men har samma värde. Uppföljning sker kontinuerligt, beroende på vilken aktivitet man gjort.

Uppföljning

Trivselenkät

Insats

Diskutera ord och begrepp som barnen använder. Exempelvis CP, ADHD, dyslexi, CP-klass, DAMP. ROA-dagen

Ansvarig

Klasslärare, fritidshemspersonal, arbetslag

Datum när det ska vara klart: Pågående under året, 2016-11-30

Område:**Främja likabehandling oavsett ålder****Mål**

Att se individen, inte åldern. Ingen skall känna sig kränkt eller diskriminerad pga sin ålder.

Uppföljning

Uppföljning sker kontinuerligt, beroende vilken aktivitet man har gjort. Trivselenkät.

Insats

Att skolans elever får ta ansvar i olika aktiviteter inom skolans verksamhet. Exempel vaktmästarprao, elevbibliotekarie, matsalsvärd, funktionärer vid skol-IF.

Samarbete mellan stadierna. Målsättning att alla klasser ska ha utbyte mellan yngre och äldre.

Blandade grupper på profilvalet i åk 7-9.

Aktivt blanda åldrar på skolans fritidsverksamheter.

Ansvarig

All personal/a-lagsledare

Datum när det ska vara klart

2016-11-30, med avstämning 2016-05-30

Område

Främja likabehandling oavsett kön eller könsidentitet

Mål

Alla elever skall behandlas lika oavsett kön eller könsidentitet. Skolan skall aktivt motverka könsstereotypa beteenden. Alla elever ska ha rätt till lika stort talutrymme i klassrummet. Personalen ska bemöta och tilltala alla elever lika. Ingen skall känna sig diskriminerad pga kön/könsidentitet.

Uppföljning

Trivselenkät varje termin, klassrumsbesök av kollega och/eller skolledning

Insats

Ett medvetet genusarbete påbörjades läsåret 2013/14 och kommer att fortsätta under kommande år. En arbetsgrupp gällande genus finns.

Skolledning och Elevhälsoteam skall beakta könsperspektiv när beslut skall tas, både på organisations-, grupp- eller individnivå.

Ansvarig

All personal

Datum när det ska vara klart

Pågående, 2016-11-30

Område

Främja likabehandling oavsett etnisk tillhörighet

Mål

Eleverna ska förstå att de är en del av Europa och världsmedborgare, de ska bli nyfikna på och bejaka sin omvärld.

Etnisk tillhörighet och bakgrund ska inte spela någon roll för hur man bemöts, bedöms och vilka kamrater man har i skolan.

Uppföljning

Trivselenkät varje år

Insats

I vår matsal serveras regelbundet mat från de olika delar av världen som eleverna kommer ifrån.

Operation dagsverke.

FN-dagen.

De elever som vill dela med sig av andra kulturella händelser än de traditionellt svenska ska uppmuntras till det, exempelvis genom uppträdande vid gemensamma samlingar.

Internationella projekt, exempelvis genom IKT.

Ansvarig

All personal

Datum när det ska vara klart

Pågående under året, 2016-11-30

Område

Aktivt motarbeta kränkande behandling

Mål

Eleverna ska kunna gå till skolan/fritids varje dag utan att känna rädsla för kränkande behandling.

Föräldrarna ska känna sig trygga med att deras barn inte blir kränkta i skolan.

Uppföljning

Trivselenkät varje år

Insats

Insats: Temaarbete, t.ex. ROA Arbete med "Temaboken" (Friends) Drama-samarbetsövningar, rollspel, dramalekar

FN-dagen

Interkulturellt förhållningssätt under utarbetning

Personal som är medveten om att vara god förebild, tex språkbruk, demokratiska beslut, acceptans för olika åsikter och olikheter

Hur vi bemöter varandra

Värdegrund för elever

Ansvarig

All personal

Datum när det ska vara klart

Pågående under året, 2016-11-30

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Elevrådsrepresentanter är med på skolans skyddsronder. Klassråd och Elevråd diskuterar trygghet och arbetsmiljö.

Elevråd, Matråd, Biblioteksråd, Trygghetsgruppens möten, Ledningsgruppens möten, Pedagogiska ledningsgruppens möten.

Genomlysning av klasser. Under september, oktober och november görs en genomlysning av klasserna i åk 1, 3, 5 och 7. Samtliga elever intervjuas om hur de trivs (i klassen och i skolan) hur de uppfattar stämningen (i klassen och i skolan) samt om de själva är utsatta för mobbning/trakasserier eller vet någon annan som är det. Man tar även upp om det finns särskilda platser som känns otrygga. Sammanställning diskuteras med skolledning och information ges till respektive mentor.

Trivselenkät. En gång per läsår får eleverna fylla i en trivselenkät för att vi ska kunna identifiera de eventuella problemområden som finns på skolan. Även föräldrarna får fylla i en utvärdering där trygghet och trivsel tas upp i samband med utvecklingssamtalen på vårterminen. Trygghetsgruppen skall analysera resultatet av enkäten och lämna förslag på förbättringsåtgärder till skolledningen.

Utvecklingssamtal hålls två gånger per läsår. Utöver elevens skolprestationer tas även elevens sociala utveckling upp. Vårdnadshavare och elev har också möjlighet att ta upp eventuella frågor gällande skolans psykosociala miljö. Skolan har som policy att ha kontakt med vårdnadshavare direkt då det finns behov eller oro.

Hälsosamtal. Skolsköterskan genomför hälsosamtal med alla elever i årskurs fyra och åtta. Hälsosamtalen innehåller bland annat frågor gällande trygghet och trivsel.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Resultaten diskuteras i arbetslagen, Trygghetsgruppen samt ledningsgruppen.

Resultat och analys

Detta kommer att redovisas i den nya likabehandlingsplanen för år 2016/17.

Rutiner för akuta situationer

Policy

På Hässelbygårdsskolan ska det råda nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Skolan har rastvärdar på alla raster för att få god uppsikt över platser där elever befinner sig på lektionsfri tid. Alla klasser arbetar med gruppstärkande övningar. Trygghetsgruppen har tid för att utreda och följa upp uppkomna kränkningar och trakasserier.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Den vuxne på skolan som eleven känner förtroende för.

Trygghetsgruppen

Skolans Trygghetsgrupp har som främsta uppgift att arbeta för att stoppa trakasserier och annan kränkande behandling. Gruppen träffas varannan vecka för att diskutera situationen på skolan samt föreslå förebyggande åtgärder och inslag i skolarbetet.

Trygghetsgruppen består av:

Linda Kjellkvist	biträdande rektor	08-508 49 900
Jeanette Hagman Pamlin	kurator	08-508 04 914
Margareta Lindqvist	lärare, speciallärare F-3	08-508 04 927
Antoinette Hill	speciallärare åk 7-9	08-508 04 908
Carmela Perä lärare	åk 7-9	08-508 49 928
Eveliz Elfving	specialpedagog åk 7-9	08-508 49 938
Rita Sköld	fritidsledare	08-508 49 958
Mikael Hansson	lärare TM-slöjd	08-508 49 959

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

Åtgärdsplan när elev kränks/diskriminerar annan elev

1. Personal ingriper omedelbart och informerar berörd personal
Ansvarig: Den vuxne som ser eller får veta
2. Enskilda samtal med den som är utsatt och den som utsätter. Vårdnadshavare informeras
Ansvarig: Mentor/fritidspersonal som dokumenterar händelsen.
3. Uppföljning med berörda elever och vårdnadshavare. Samtalet dokumenteras.
Ansvarig: Mentor/fritidspersonal
4. Trygghetsgruppen informeras om kränkningarna fortsätter. Trygghetsgruppen fortsätter med samtal och uppföljande samtal med elever och vårdnadshavare till dess kränkningen har upphört. Trygghetsgruppen dokumenterar arbetet.
Ansvarig: Trygghetsgruppen. Rektor informeras.
5. Elevvårdskonferens med elev och vårdnadshavare enligt grundskoleförordningen 3 kap §3-5.
Ansvarig: Rektor
6. Anmälan till huvudman.
Ansvarig: Rektor

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Åtgärdsplan när en vuxen kränker/diskriminerar elev

All personal på skolan har ett ansvar att reagera om man ser/hör en vuxen som kränker/diskriminerar en elev. Om en elev eller vårdnadshavare anser att kränkning/diskriminering ägt rum kontaktas skolledningen.

1. Rektor kontaktas alltid av den som ser/hör händelsen.
2. Skolledningen samtalar med berörd personal och vårdnadshavare kontaktas. Samtalet och åtgärderna dokumenteras.

Ansvarig: Rektor

3. Anmälan till huvudman.

Ansvarig: Rektor

Vid våld eller hot om våld av allvarlig karaktär ska rektor omedelbart underrättas. Rektor ansvarar då för kontakt med vårdnadshavare, ev. polisanmälan samt anmälan till socialtjänsten.

Rutiner för uppföljning

Om beteendet inte upphör lämnas ärendet till en högre instans (enskild personal - Trygghetsgruppen - skolledning).

Rutiner för dokumentation

Alla samtal med Trygghetsgruppen dokumenteras och förvaras som minnesanteckningar hos skolkurator. Om ärendet leder till en Elevvårdskonferens diarieförs dokumentationen och sparas i respektive elevs elevmapp. Om det gäller vuxen som kränker/trakasserar en elev dokumenterar rektor ärendet.

Ansvarsförhållande

Ytterst ansvarig för att rutiner följs är rektor.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

- Carl blir ofta kontaktad via sociala medier av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på Instagram. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet ”Det är för hårt arbete för en tjej”. [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses, enligt diskrimineringslagen, att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]

- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen
- "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Myndigheten för delaktighets beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]